

Muziekwereld in shock na overlijden Zweedse superster

Wake-up call na dood Avicii

Bjorn Schipper en Esther van der Poel Illustratie: Robert Swart

Op 20 april 2018 overleed Tim Bergling, beter bekend als de Zweedse DJ en producer Avicii. De tragische dood van Avicii veroorzaakte een schok in de internationale muziekwereld, vele artiesten betoonden hun medeleven¹. Ook Nederlandse DJ's lieten zich niet onbetuigd, voor hen was Avicii naast vriend en collega ook een belangrijke muzikale inspiratiebron. Laidback Luke, Nicky Romero, Martin Garrix, Sam Feldt en Afrojack, allen delen herinneringen aan en met Avicii. Met zijn 28 jaar 'overleefde' Avicii maar net de beruchte 'club van 27', de leeftijd waarop in het verleden een aantal bekende artiesten zoals Kurt Cobain, Amy Winehouse, Janis Joplin en Jimmy Hendrix stierf. De in 2017 verschenen documentaire *Avicii: True Stories* over het leven van Avicii maakte al veel los over de gezondheidssituatie van de Zweedse superster. Vooral de manier waarop het management en de boekingsagent op kwetsbare momenten met Avicii omgingen, maakte pijnlijk duidelijk dat het persoonlijke welzijn van de artiest ondergeschikt was gemaakt aan het verdienen van nog meer geld. Achteraf bleek de documentaire over Avicii een voorbode van het tragische lot van de Zweedse artiest.

Mentale begeleiding van artiesten steeds belangrijker

Al eerder schreef ik samen met artiestencoach Esther van der Poel een artikel voor Muziekwereld² over het belang van mentale begeleiding van artiesten en hun veiligheid en gezondheid. Daarbij werd ook aandacht besteed aan de zorgelijke gezondheidssituatie van Avicii, die destijds vanwege gezondheidsklachten zijn geplande tournee moest afzeggen. Het is onder andere Esther van der Poel die zich de afgelopen jaren als artiestencoach hard heeft gemaakt meer belang te gaan hechten aan de mentale kant van het artiestenbestaan. Bijvoorbeeld in panels op Amsterdam Dance Event (ADE), Eurosonic Noorderslag

(ESNS) en Dancefair, maar ook in online-video's en op Radio Nachtlab samen met DJ, producer en coach Esther Roozendaal (Estroe). Ook in internationaal verband roeren zich steeds meer mensen en organisaties als het gaat om mentale en lichamelijke gezondheid van artiesten³.

Bij de dood van Avicii

Ik vroeg Esther van der Poel persoonlijk te reageren op het plotselinge overlijden van Avicii, met name tegen de achtergrond van de mentale en lichamelijke gezondheid van artiesten, afgezet tegen de valkuilen van een artiestencarrière. In deze bijdrage voor Muziekwereld vat ik haar reactie samen.

De valkuilen van het artiestenbestaan volgens Esther van der Poel

Avicii. Waar te beginnen?

Deze jongen is mede de inspiratie voor mij waarom ik doe wat ik doe. Verantwoordelijk voor de artiesten bij ID&T heb ik Avicii ooit mogen ontvangen bij Energy. Bleek, mager, onder invloed en oververmoeid zag ik hem in de kleedkamer. Mijn moederinstinct wilde het direct overnemen en ik wilde hem zo graag in mijn armen sluiten. Maar dat was niet mijn taak. Dit moment droeg er achteraf wel aan bij dat ik artiestencoach ben geworden.

Schrok je van het nieuws over Avicii?

Ik ben natuurlijk ook enorm geschrok-

ken van zijn dood, heel triest. Zo jong en zo talentvol. Het is heel erg dat dit gebeurd is en dat dit soort tragedie kennelijk weer nodig is om bij iedereen het besef te laten landen hoe heftig de muziekindustrie in werkelijkheid is. En 'weer' zeg ik eigenlijk omdat we het eerder op andere schaal natuurlijk ook gezien hebben met artiesten als Amy Winehouse en Chester Bennington van Linkin Park.

Wat als we inzoomen op het type artiesten zoals Avicii?

Kijken we specifiek naar jonge artiesten zoals Avicii. Het zijn meestal introverte, verlegen en creatieve mensen die van-

uit passie en gedrevenheid hun muziek produceren. Meestal zijn het echte perfectionisten en controlefreaks die in het begin van hun carrière ook vaak alleen werken. Het zijn jonge mensen die zich op de zolderkamer afzonderen van de buitenwereld om bezig te zijn met hun muziek. In de leeftijd van 17/18 jaar ga je ook net op eigen benen staan en het leven ontdekken, de middelbare school afronden, voor het eerst een biertje drinken en ontdek je samen met je vrienden het uitgaansleven. Maar dan wordt je muziek ineens ontdekt door een A&R van een label, gelooft een manager of agent in je als artiest en gaat er een nieuwe wereld

voor je open die in alles in schril contrast staat met de vertrouwde zolderkamer van een 17-jarige.

Wat is de valkuil van die nieuwe wereld?

De 17-jarige producer heeft natuurlijk ook dromen en wenst dat zoveel mogelijk mensen naar zijn muziek luisteren, waar ook ter wereld. Met die droom in het achterhoofd zijn gouden beloftes zo gemaakt en blijkt de 17-jarige gemakkelijk te beïnvloeden en te kneden. En laten we wel wezen, welke tiener droomt er niet van aanbeden te worden, veel geld te verdienen, in het middelpunt te staan, iets achter te laten voor andere generaties. Het is deze mooie droom die tegelijkertijd een valkuil kan zijn.

Waarom is die artiestendroom tegelijkertijd een valkuil?

Een 17-jarige producer denkt meestal niet aan druk van buitenaf, het steeds maar weer moeten halen van deadlines, de permanente druk en invloed van social media, de verwachtingen van anderen. Het constant moeten presteren, het moeten produceren om die volgende potentieel nieuwe hit te maken, helemaal als je al een of meerdere hits hebt weten te scoren. Bij DJ's komt daar nog het continue reizen bij, steeds maar weer door verschillende tijdszones, zonder eigen huis. Met als gevolg dat een DJ zich ook nergens echt meer thuis voelt. Ook het altijd maar 'aan' moeten staan omdat er op tour constant mensen om je heen zijn die iets van je willen, ervaren DJ's als een belastende factor. Steeds maar weer dezelfde soort gesprekken met mensen

die je als artiest zien. Of het nou fans of promotors zijn. Niet zelden zijn het ook mensen met extroverte, zakelijke, gehaaide en commercieel sterke karaktertrekken. Kun je je voorstellen dat je als DJ haast constant goede verkopers om je heen hebt? Daarnaast ben je als DJ door het vele reizen niet meer bij persoonlijke sociale activiteiten zoals verjaardagen, bruiloften, begrafenissen en andere sociale gebeurtenissen waar je normaal wel onderdeel van bent. Je raakt in zekere zin vervreemd van je persoonlijke omgeving. Voor introverte personen die het liefst op hun zolderkamer muziek aan het maken zijn en die ervan dromen dat mensen naar hun platen luisteren, is dit echt andere koek.

Wat kan er dan gebeuren?

Je voelt je niet okay maar je gaat door want je hebt verplichtingen en die moet je toch nakomen. Mensen zijn financieel afhankelijk van jou, althans dat gevoel krijg je. Zoals bijvoorbeeld een manager of boeker. En mensen teleurstellen, dat is het laatste waar je aan denkt. Je weet ook niet of dit is wat je wilt, je gaat gewoon door, verwachtingen moeten waargemaakt worden. Je bent zeg maar als de bekende hamster in het rad. Je lichamelijke en geestelijke weerstand zal dalen als gevolg van de stress vanwege optredens, het uitbrengen van muziek en de druk van social media. Maar ook het vele touren en het constante slaapgebrek zal voor een daling van je weerstand zorgen. Hierdoor ben je ook een stuk gevoeliger voor paniek- en angstgevoelens. Het gevoel van stress wordt erger en erger. Tel daar schuldgevoelens bij op dat

je eigenlijk dankbaar zou moeten zijn voor het feit dat je dit artiestenleven mag leiden terwijl miljoenen andere mensen in jouw schoenen zouden willen staan. Het steeds moeten schakelen van artiest naar de persoon die je eigenlijk bent gaat lastiger en maakt dat je op een gegeven moment niet meer weet wie je werkelijk bent. Je raakt in een vicieuze cirkel.

En dan grijpen sommige artiesten naar andere middelen?

Als je je als artiest niet lekker voelt, probeer je dat gevoel te vermijden en weg te drukken. Met drank en drugs binnen handbereik is voor een aantal artiesten de stap snel gemaakt om deze middelen te gaan gebruiken in de hoop iets aan dat gevoel te kunnen doen. Je voelt je minder stijf voor een optreden en in de kringen waar je je in begeeft is drank en drugs vaak ook heel laagdrempelig. Er zijn artiesten die met dit soort middelen de zekerheid of het zelfvertrouwen terugkrijgen, nodig om optimaal te kunnen blijven presteren. Verslaving ligt echter op de loer. Maar gelukkig geldt dit niet voor alle artiesten. Er zijn er genoeg die hun toevlucht niet in drank en drugs zoeken, maar wel tegen dezelfde lichamelijke en geestelijke problemen aanlopen. Drank en drugs zullen er uiteindelijk voor zorgen dat je als artiest nog verder afglijdt in de vicieuze cirkel.

Hoe zit het met de rol van managers en boekingsagenten?

Artiesten zijn op een zeker moment in hun carrière omringd door vrij harde zakenmensen, zoals bijvoorbeeld managers, boekers, platenbazen

en professionele adviseurs. Creatieve personen voelen zich dan al snel vreemde eenden in de bijt. En hoe goed bedoeld ook, managers, boekingsagenten of andere professionals die voor je werken, hebben vrijwel altijd een eigen belang! En dat kan lang goed samengaan met het persoonlijke belang van de artiest, maar op een gegeven moment kan het gaan schuren. Bepaalde keuzes zullen dan onvermijdelijk toch vanuit een eigen perspectief gemaakt worden, keuzes die dan niet matchen met de persoonlijke keuze van de artiest op dat moment. Terwijl de artiest dacht 'nee' te kunnen zeggen of iets vooraf goed geregeld te hebben, blijken bepaalde zaken toch doorgedrukt te kunnen worden. Zoals bijvoorbeeld dat ene optreden of die ene lucratieve tour. Dit zagen we ook in de documentaire over Avicii. Ondanks zijn slechte gezondheid moest hij vanwege verplichtingen toch door, althans in de ogen van zijn management en boekingsagent.

En ouders van jonge artiesten?

Dat een artiest zich met vallen en opstaan ontwikkelt zien we vaker, daar is ook niets mis mee. Die ontdekkingsreis maakt vrijwel iedereen. Wel is het zo dat vooral DJ's steeds jonger vanuit de studio op het podium belanden. En dat daarbij in relatief korte tijd grote en snelle stappen gemaakt kunnen worden, zonder dat iemand echt de tijd krijgt te wennen aan het nieuwe leven.

Persoonlijke begeleiding is dan erg belangrijk, bijvoorbeeld door ouders en andere mensen uit de persoonlijke omgeving van zo'n jonge artiest. Het is fijn als je als jonge artiest kan terugvallen op een vertrouwde omgeving. In zowel goede als slechte tijden.

Waar kan de vicieuze cirkel toe leiden?

Wat er uiteindelijk met Avicii is gebeurd qua verslaving en depressie is niet alleen te wijten aan de muziekindustrie. Want helaas kunnen ook 'gewone' mensen psychische problemen hebben waardoor ze er zelf niet meer uitkomen. Als dan niet snel goede hulp geboden wordt, zien mensen op een gegeven moment het einde van hun leven als enige uitweg. En zelfs met die hulp kunnen sommige mensen helaas niet meer van die uitweg vandaan komen.

Maar gegeven het feit dat bepaalde karaktertrekken aan producers eigen kunnen zijn, is juist extra waakzaamheid geboden bij de transformatie van die producers tot entertainers op het podium. De psyche van producers maakt niet zomaar een draai van 180 graden. DJ's en producers zijn in zoverre een kwetsbare groep, met de dood van Avicii als *wake-up call* en triest dieptepunt.

Hoe nu verder in de toekomst?

Wij verwachten nog steeds van DJ's en producers dat zij een soort su-

perhelden zijn. DJ's moeten overal zijn, de sterren van de hemel draaien, continue toffe muziek uitbrengen, tijd nemen voor de fans, actief zijn op social media etc. DJ's worden op een voetstuk geplaatst. Dat willen wij kennelijk als maatschappij. Volmaakt, een perfect leven waarbij je altijd het hoogst haalbare moet nastreven. Het perfecte leven van perfecte mensen als een Instagram-filter. De dood van Avicii maakt echter duidelijk dat het vooral belangrijk is om open en eerlijk te kunnen spreken over de mentale en lichamelijke gezondheid van artiesten. Het zou geen teken van zwakte maar juist een teken van kracht moeten zijn als iemand zich kwetsbaar opstelt, artiesten voorop. In the end zijn we allemaal mensen, ook onze superhelden-DJ's. De dood van Avicii laat eens te meer zien dat maatschappelijke bewustwording van mentale en lichamelijke gezondheid van artiesten een noodzaak is en daarom permanente aandacht verdient. Niet alleen in de nasleep van het drama met Avicii, maar voor altijd. Het is in gezamenlijk belang dat we hierover als samenleving een maatschappelijke dialoog blijven aangaan. Laten we vooral zuinig zijn op onze DJ's en producers, zodat we nog lang van hen kunnen genieten.

Bjorn Schipper is advocaat en oprichter van Schipper Legal in Amsterdam

Esther van der Poel is professioneel artiestencoach en oprichter van bureau PACCT in Amsterdam

1. Zie onder andere Dennis Jansen, 'DJ's, die gaan maar door. Avicii: veel succes, veel geld, heel veel druk', AD 23 april 2018, en Rolinde Hoorntje, 'Miljoenen mensen luisterden naar zijn euforische melodieën, necrologie Avicii (1989-2018) DJ', NRC 21 april 2018.
2. Bjorn Schipper en Esther van der Poel, 'Here to stay: op de toppen van het artiestenbestaan. Meer aandacht voor de mentale begeleiding van artiesten', Muziekwereld 2014-3, p. 30-33.
3. Zie onder andere de Twitter-timeline van de Amerikaanse DJ The Black Madonna en de activiteiten van vrouwennetwerkorganisatie shesaidso.